

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 26.053.12 в Національному педагогічному
університеті імені М. П. Драгоманова,
доктору політичних наук, професору
Бабкіній О. В.

ВІДГУК

**офіційного опонента, кандидата політичних наук, доцента Неприцької
Тетяни Іванівни на дисертацію Буряченка Олексія Валентиновича
«Репутація політичної партії: особливості формування та актуалізації в
контексті політичної культури українського суспільства», представлену
на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за
спеціальністю 23.00.03 — політична культура та ідеологія**

Дисертація «Репутація політичної партії: особливості формування та актуалізації в контексті політичної культури українського суспільства» Буряченка Олексія Валентиновича — є вдалою спробою комплексного дослідження феномена репутації політичних партій України. Слід погодитися із дисертантом, що репутацію цілком можна розглядати як соціально-політичний феномен, що визначає внутрішню оцінку негативного чи позитивного ставлення до політичної партії загалом, а також до її лідера. Саме репутація політичних партій та їх лідерів, яка базується на ступені довіри до них, може бути гарантом соціальної стабільності суспільства. В теоретичному аспекті актуалізує проведені дослідження те, що саме в рамках сучасної політичної науки вбачається потужний потенціал для осмислення цього феномена, який до цього часу не був достатньо досліджений українською політичною наукою. В практичному відношенні репутацію політичної партії слід вважати найважливішим критерієм її вибору громадянами держави в певний політичний період. Репутаційні чинники найчастіше виявляються вирішальними в боротьбі за конкурентні переваги однієї політичної партії над іншою і стають найважливішим способом управління суспільною довірою.

Отже, проведене О. Буряченком дослідження є актуальним не лише в науково-теоретичному, а й у політико-практичному сенсі. Репутація виконує ряд важливих соціальних функцій (соціальної оцінки, соціальної селекції, інтеграції, прогнозування, мобілізації, стабілізації тощо), а її формування і функціонування багато в чому залежить від процесів, що відбуваються в суспільстві.

Прикладний характер дисертаційного дослідження пов'язаний із тим, що міжпартійна конкуренція є головною складовою політичної конкуренції, яка безпосередньо пов'язана і з механізмами виборчого процесу, і з формами політичної мобілізації, і зі способами соціального контролю над діями влади. Тому управління репутацією є найважливішою передумовою успіху партії, оскільки її позитивна репутація є свідченням того, що політична партія має певні значущі якості, які дозволяють їй успішно вести конкурентну боротьбу між іншими політичними партіями на електоральному полі. Слід погодитися із дисертантом, що репутація не може бути кращою за конкретну діяльність політичної партії. У всякому разі така можливість є нетривкою, лише доки суспільство не зіткнеться із реальною діяльністю партій.

Наукова новизна представленої до захисту дисертації полягає в обґрунтуванні феномену репутації політичної партії як її невід'ємного атрибуту, зумовленого сутнісними характеристиками цієї форми політичної організації суспільства. Дисертація презентується О. Буряченком як нове комплексне теоретико-прикладне дослідження політичної репутації, яке спирається на гіпотезу: репутація є інваріантною в сприйнятті її різними соціальними групами в різних регіонах країни, сутнісними характеристиками якої є уявлення про функції влади в суспільстві, ціннісні соціальні установки й очікування соціальних груп.

Розкрито розуміння репутації політичної партії як особливого виду капіталу (репутаційного), тобто суму нематеріальних активів, зовнішніх (імідж) і внутрішніх характеристик політичної організації, що носять стратегічний характер, здатні збільшувати її силу і значимість як для суспільства, так і його громадян, а саме: інституалізація політичної партії

(інституційний імідж); довіра до політичного лідера партії; комунікативний потенціал політичної партії; політична відповідальність за виконання передвиборчих обіцянок; запроваджено наукові поняття «ціннісний символічний простір політичних партій» та «ціннісне поле репутації політичної партії»; представлено авторську схему формування ціннісного символічного простору політичних партій. Поглиблено критерії оцінки і захисту репутації політичної партії, серед яких тривалість існування на політичній арені, масштаби діяльності, наявність постійного електорату, висунення на керівні пости членів партії, що мають позитивну персональну репутацію, авторитет лідера партії, соціально-політична відповідальність, наявність партійної ідеології, морально-етична складова як відповідність соціально очікуваним нормам діяльності політичної організації. Отримало подальшого розвитку розуміння та ускладнення структури основних функцій репутації політичної партії в суспільстві, серед яких: функція соціальної оцінки, соціальної селекції, інтеграційна, зв'язку, прогнозування, регуляції, стратифікації, мобілізації, комунікативності, стабілізації.

Теоретичні висновки дослідження можуть застосовуватися у навчальному процесі, підготовці спеціалістів із політології, соціології, державного управління. Практичне застосування результатів дисертації можливе при розробці навчальних програм із соціально-політичних дисциплін: «Політологія», «Політичний менеджмент», «Політична соціологія», «Виборчі технології» тощо. Матеріали дослідження можуть бути використані у практиці факультативних занять студентами і аспірантами гуманітарних факультетів. У перспективі прорив в області формування репутації політичної партії може бути досягнутий завдяки ретельнішому й глибшому вивченню психології, масових настроїв, особливостей політичної та правової культури українського електорату.

Саме в напрацюванні детально розробленого авторського концепту формування репутації політичних партій в контексті політичної культури та свідомості українських громадян полягає головний внесок дисертанта у сучасну політичну науку. Це дає підстави стверджувати, що А. Буряченко

успішно впорався з поставленою метою дисертаційного дослідження – обґрунтування ролі репутації політичних партій в сучасному політичному житті, виявлення її сутності й особливостей формування в контексті політичної культури українського суспільства.

У цілому дисертація В.О. Буряченка логічна, належним чином структурована. Відчувається добре знання автором досліджуваного матеріалу, який ретельно та глибоко аналізується. Робота спирається на достатньо широку джерельну базу – 320 найменувань. Залучення різноманітних, у тому числі іноземних, джерел свідчить на користь достовірності дисертаційного дослідження.

Представлений текст кандидатської дисертації дає змогу зробити висновок про високий науково-дослідницький рівень отриманих результатів, оригінальність концептуальних розробок та вагомість авторських узагальнень. Це підтверджує також достатній рівень апробації роботи – 14 публікацій. Окрім нормативно необхідної кількості статей і матеріалів конференцій, дисертант входить до складу колективів авторів монографії за досліджуваною темою. З цього можна зробити висновок, що вагомий внесок у вивчення формування репутації політичних партій в контексті політичної культури українського суспільства є логічним продовженням його наукового поступу.

Аналізуючи зміст поданої до захисту дисертаційної роботи та зроблені висновки, вважаємо за потрібне виокремити низку дискусійних положень.

1. Сьогодні в українській політиці відбувається багато процесів, які, на перший погляд, досить важко раціонально пояснити. Це безпосередньо впливає на формування репутації тієї чи іншої політичної сили у свідомості громадян особливо в період виборчих перегонів. Як видається, автором неповною мірою розкрито проблему застосування інформаційних технологій у формуванні репутації політичних партій. На нашу думку, в дослідженні слід було глибше проаналізувати їх вплив на суспільну свідомість в контексті формування партійної репутації.

2. Розглядаючи процес формування репутації суб'єктів політики, в даному випадку політичних партій, більш детально хотілося б з'ясувати зв'язок між репутацією, як своєрідним «продуктом» політичної свідомості українських громадян і їх ментальністю, яку автор вважає одним із важливих чинників формування репутації політичної партії.

3. На наш погляд, неоднозначно виглядає уведена у дисертаційне дослідження категорія «репутаційний капітал» політичної партії. Виникає питання: чим він обумовлений? Який його зв'язок із соціальним капіталом, чи капіталом політичним? Ця категорія більш вживана стосовно економіки країни, проведення бізнесу й взагалі стосується суб'єктів ринкових відносин. Класична економічна теорія трактує поняття «капітал» по-різному, як: запаси, цінність, гроші тощо.

4. Дискусійною видається теза щодо «публіцитного капіталу» в контексті формування репутації політичної партії. Цим поняттям дисертант описує варіант формування репутації через засоби масової інформації. Однак це потребує, на наш погляд, більш детального і доказового пояснення. Чи здатні «нові» мас-медіа дати новий імпульс створенню нових сильних і конкурентоспроможних політичних партій? Чи можлива поява сильних, здатних реально боротися за вищі державні посади нових політичних партій за допомогою «нових» ЗМІ на хвилі політичної активності? Чи існує можливість, що ті сили, які активно брали участь в протестних мітингах, утворять сильні політичні партії, які зможуть боротися за статус правлячих сил?

Проте висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи О.В. Буряченка. Рецензована робота є завершеним, самостійним, творчо виконаним дослідженням важливої і маловивченої наукової проблеми, розв'язання якої має ключове значення для України на сучасному етапі демократичного розвитку. У дисертації автором запропоновано власне теоретичне та практичне бачення шляхів формування позитивної репутації політичних партій України.

Аналіз дисертаційної роботи, поданої у вигляді рукопису, автореферату дисертації, публікацій О.В. Буряченка у фахових наукових виданнях дає можливість зробити висновок про відповідність теми й змісту дисертації паспорту спеціальності 23.00.03 – політична культура та ідеологія. Автореферат відповідає змісту дисертаційної роботи та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Рівень апробації є достатнім. Не може не тішити велика кількість цитованих фахових політологічних джерел, ґрунтовність висновків, теоретичний та прикладний характер дослідження, що може бути використаний і в освітянській, і в науково-пошуковій, і в практичній політичній, державницькій діяльності.

Таким чином, дисертаційне дослідження повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567, а його автор О.В. Буряченко заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.03 – політична культура та ідеологія.

Офіційний опонент:

кандидат політичних наук, доцент
кафедри політології і державного управління
Донецького національного університету
імені Василя Стуса

Т.І. Неприцька